OIKEUSMINISTERIÖ

Lainvalmisteluosasto
LsN Lauri Rautio

14.9.2018

TÄYDENTÄVÄ LAUSUNTO

ASIA: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi säännöistä, joilla helpotetaan rahoitus- ja muiden tietojen käyttöä tiettyjen rikosten ennalta estämistä, paljastamista, tutkimista tai niihin liittyviä syytetoimia varten, ja neuvoston päätöksen 2000/642/YOS kumoamisesta (COM(2018) 213 final) (U 38/2018 vp)

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Oikeusministeriö viittaa oikeusministeriön lausunnossa lakivaliokunnan 7.9.2018 klo 9.40 kokousta varten asiasta jo esitettyyn. Oikeusministeriötä on pyydetty täydentämään lausuntoa tietyiltä osin. Tältä osin oikeusministeriö lausuu seuraavaa.

Kysymys on Euroopan komission direktiiviehdotuksesta säännöistä, joilla helpotetaan rahoitus- ja muiden tietojen käyttöä tiettyjen rikosten ennalta estämistä, paljastamista, tutkimista tai niihin liittyviä syytetoimia varten, ja neuvoston päätöksen 2000/642/YOS kumoamisesta (COM(2018)213 final). Ehdotus koskee erityisesti nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten ja rahanpesun selvittelykeskusten mahdollisuuksia päästä käsiksi taloudellisiin tietoihin ja pankkitilitietoihin vakavien rikosten ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi, tutkimiseksi tai syytteeseen panemiseksi. Lisäksi direktiivissä säädettäisiin toimenpiteistä, jotka on tarkoitettu helpottamaan Euroopan unionin tasolla rahanpesun selvittelykeskusten sekä muiden viranomaisten välistä yhteistyötä.

Oikeusministeriö yhtyy U-kirjelmässä U 38/2018 vp esitettyyn valtioneuvoston kantaan. Direktiiviehdotus ja sen tavoitteet ovat pääosin kannatettavia. Oikeusministeriön aikaisemmassa lausunnossa käsitellyn lisäksi voidaan todeta, että ehdotuksessa edellytetty tiedonvaihdon vähimmäistaso ei vaikuttaisi syytetoimintaa koskevien säännösten osalta edellyttävän merkittäviä muutoksia jo voimassa tai suunnitteilla olevaan kansalliseen lainsäädäntöön.

Ehdotuksesta käytävissä neuvotteluissa tulee kuitenkin vielä varmistua tiettyjen ehdotuksen kohtien merkityksestä. Oikeusministeriö korostaa, että direktiivin minimisääntelyluonteesta johtuen direktiivillä ei tulisi rajoittaa ehdotettua pidemmälle meneviä kansallisia säännöksiä tietojenvaihdosta. Tämä lähtökohta vaikuttaa tulevan selkeästi vahvistetuksi ehdotuksen 1 artiklan 2 kohdan b alakohdassa, jonka mukaan direktiivillä ei rajoiteta toimivaltaisten viranomaisten valtuuksia vaihtaa keskenään tietoja tai saada niitä ilmoitusvelvollisilta unionin oikeuden tai jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön nojalla. Tältä osin tulkinnanvarainen on kuitenkin varsinkin ehdotuksen 4 artiklan 2 kohta, jonka mukaan direktiivin mukaisilla toimivaltaisilla viranomaisilla ei ole pääsyä niihin lisätietoihin, joita jäsenvaltiot voivat pitää tärkeinä ja viedä keskitettyihin pankkitilirekistereihin direktiivin 2018/XX/EU 32 a artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Oikeusministeriötä on pyydetty lausumaan myös ehdotuksen vaikutuksesta lähitulevaisuudessa perustettavan Euroopan syyttäjänviraston toimintaan. Neuvoston asetuksen tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

syyttäjänviraston perustamisessa ((EU)2017/1939, EPPO-asetus) 43 artiklassa edellytetään, että valtuutetuilla Euroopan syyttäjillä tulee olla kansallisia syyttäjiä vastaavat tiedonsaantioikeudet kansallisista rikostutkinnoista ja viranomaisrekistereistä. Asetuksen 13 ja 28 artiklojen mukaisesti valtuutetuilla Euroopan syyttäjillä ja Euroopan syyttäjillä tulee olla samat valtuudet kuin kansallisilla syyttäjillä syytetoimissa. EPPO-asetusta täydentävää lainsäädäntöä valmistelevassa työryhmässä käydyn keskustelun perusteella Euroopan syyttäjälle ja valtuutetulle Euroopan syyttäjälle onkin tarkoitus antaa kansallisen syyttäjän toimivaltuudet. Direktiiviehdotuksen johdanto-osan 21 kappaleessa mainitaan valtuutettujen Euroopan syyttäjien tiedonsaantioikeudet, jotka tulee huomioida direktiivissä. Mikäli direktiiviehdotuksessa turvataan kansallisille syyttäjille riittävät tiedonsaantioikeudet ja suora pääsy rekistereihin, tulee myös valtuutetun Euroopan syyttäjän ja Euroopan syyttäjän tiedonsaantioikeus varmistettua. Direktiiviehdotuksen 10 artiklassa on määritelty Europolin tiedonsaanti- ja käyttöoikeus. Vastaavat oikeudet tulisi turvata myös EPPO:lle tehtäviensä suorittamiseksi.